

ZARZĄDZENIE Nr OR.0050.1.158.2025
BURMISTRZA SĘPÓLNA KRAJEŃSKIEGO
z dnia 31 grudnia 2025r.

**w sprawie akceptacji planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego realizowanego
w Żłobku w Centrum Małego Dziecka i Rodziny w Sępólnie Krajeńskim**

Na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153), w związku z art. 6c ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (tekst jedn. Dz. U. z 2025 r. poz. 798) oraz rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2025 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 1882) zarządza się, co następuje:

- § 1. Akceptuje się plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny, realizowany w Żłobku w Centrum Małego Dziecka i Rodziny w Sępólnie Krajeńskim, który stanowi załącznik do niniejszego zarządzenia.
- § 2. Wykonanie zarządzenia powierza się Dyrektorowi Żłobka w Centrum Małego Dziecka i Rodziny w Sępólnie Krajeńskim
- § 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.

BURMISTRZ

WALDEMAR STUPAŁKOWSKI

Plan opiekuńczo-wychowawczo- edukacyjny

Żłobka w Centrum Małego Dziecka i Rodziny w Sępólnie Krajeńskim



Wizytówka

Nazwa instytucji: Żłobek w Centrum Małego Dziecka i Rodziny

Organ prowadzący: Gmina Sępólno Krajeńskie

Nr rejestru – 2176/Z

Data wpisu do rejestru 31.07.2013 r.

Lokalizacja; ul. Młyńska 33 89-400

Liczba miejsc: 120

Dyrektor: Danuta Daszkiewicz tel. 606 465 124

Żłobek w Centrum Małego Dziecka i Rodziny znajduje się w centrum, w cichej, rekreacyjnej części miasta, przy ulicy Młyńskiej 33. Dojazd do placówki jest bezkolizyjny. Przy żłobku znajduje się parking, z którego mogą korzystać rodzice dzieci uczęszczających do placówki. Budynek żłobka posiada 1 092,85 m² powierzchni użytkowej na działce wielkości 0,4456 ha. W budynku znajduje się 6 sal do opieki nad dziećmi, 1 sala sensoryczna, 1 duża kuchnia wyposażona w nowoczesny sprzęt. W kuchni dla dzieci pod okiem dietetyka przygotowywane są dla dzieci zdrowe posiłki. W żłobku dzieci mogą również korzystać z kącia zabaw wodnych mini basenu oraz obserwować zwierzęta wodne w akwarium oraz żółwie w terrarium. Obiekt cały jest monitorowany. W żłobku opiekę nad dziećmi świadczy wysoko wykwalifikowana kadra składająca się z wychowawców małego dziecka, opiekunów, specjalistów: rehabilitanta, logopedy, dietetyka. Kadra przez cały czas podnosi swoje kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach, konferencjach, wizytach studyjnych w Polsce i Europie. Grupy w żłobku są różnowiekowe, zapewniają one dzieciom harmonijny rozwój, bezpieczeństwo i wzajemne uczenie się od siebie. Na salach dużych (54-60m²) opiekę sprawuje 4 opiekunów nad 20-24 dziećmi, na salach mniejszych (46-50 m²) opiekę nad 16 dziećmi sprawuje 3 opiekunów. W żłobku zatrudniona jest pielęgniarka. Do żłobka przyjmowane są dzieci niepełnosprawne, w miarę możliwości zapewnienia im bezpiecznej opieki. Przyjmujemy do naszej placówki również dzieci różnych narodowości.

Żłobek w Centrum Małego Dziecka i Rodziny posiada plac zabaw „Eko -Gaj”. To bezpieczna, naturalna i zielona przestrzeń, zaprojektowana z myślą o wszechstronnym wspieraniu rozwoju ruchowego, poznawczego, społecznego, emocjonalnego dzieci. Otoczenie przyrody sprzyja swobodnej eksploracji świata, uczeniu się poprzez doświadczenie oraz budowaniu pozytywnych relacji z innymi dziećmi i dorosłymi.

W Eko -Gaju znajduje się strefa piasku, wyposażona w kuchnię błotną, akcesoria do zabaw w piasku, dziecięce koparki oraz system rynien z pompą wodną. Zabawy z piaskiem i wodą rozwijają kreatywność, wyobraźnię oraz zdolności manualne, a także uczą myślenia przyczynowo - skutkowego. W Gaju mamy również ogródek sensoryczny z ziołami, kwiatami i warzywami. Pobudza on zmysły, wspiera rozwój poznawczy i emocjonalny oraz uczy szacunku do przyrody. Obserwowanie wzrostu roślin, ich zapachów, faktur i kolorów pomaga dzieciom

rozwijać uważność, koncentrację i poczucie odpowiedzialności. Na terenie „Gaju” znajduje się także miękki plac do nauki chodzenia, jazdy na hulajnogach i rowerkach, a także strefa skakania, które wspierają rozwój motoryki dużej, równowagi i koordynacji ruchowej. Dzieci zdobywają pewność siebie, wzmacniają poczucie własnych możliwości i radość z aktywności fizycznej. Gaj posiada również **Strefę muzyczną**, wyposażoną w tuby dźwiękowe, trójkąty i różnorodne akcesoria muzyczne, umożliwia spontaniczną ekspresję, rozwija wrażliwość słuchową oraz zdolności komunikacyjne. Wspólne muzykowanie sprzyja integracji grupy i wyrażaniu emocji w bezpieczny sposób.

Dodatkowym elementem wspierającym integrację sensoryczną jest ścieżka sensoryczna, która dostarcza bodźców dotykowych, pomagając w regulacji emocji i wyciszeniu. Wyjątkową atrakcją terenu są również żywe alpaki, które dzieci mogą obserwować z bliska i karmić pod opieką dorosłych. Kontakt ze zwierzętami sprzyja rozwojowi empatii, wrażliwości i odpowiedzialności, wzmacnia poczucie bezpieczeństwa oraz buduje pozytywne relacje emocjonalne. Całość dopełnia duża ilość trawy, teren zadrzewiony, liczne ławki i stoliki, które tworzą przestrzeń do odpoczynku, rozmów i spokojnych aktywności.

„Gaj” jest miejscem przyjaznym dzieciom — naturalnym, bezpiecznym i inspirującym, pozwalającym na poznawanie otaczającej przyrody, rozwijanie samodzielności oraz radość z bycia w ruchu i blisko natury.

Żłobek pracuje w oparciu o plan OWE. Plan OWE podlega corocznej weryfikacji i modyfikacji. Na bieżąco jest monitorowany.

Raz w roku jest analizowany i dostosowany do aktualnych możliwości i potrzeb

Cele opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjne;

Cele ogólne:

- Zapewnienie opieki w warunkach umożliwiających wspomaganie indywidualnego rozwoju dziecka oraz jego rozwoju psychicznego i fizycznego właściwego dla jego wieku.
- Wspomaganie rodziny w wychowaniu dziecka i wspieranie jej w opiece nad dzieckiem w okresie jego wczesnego rozwoju.

Cele szczegółowe:

- kształtowania umiejętności samoregulacji i samodzielności dzieci w zakresie samoobsługi oraz w kontaktach społecznych;
- budowania relacji z innymi i umiejętności współdziałania w grupie rówieśniczej;

- rozwoju umiejętności ruchowych umożliwiających skuteczne działanie w czasie pobytu w grupie;
- rozwoju umiejętności komunikacji i gotowości do porozumiewania się w sprawach swoich potrzeb;
- rozwoju ciekawości poznawczej i ekspresji twórczej w oparciu o codzienne doświadczenia.
- prowadzenie pracy z dziećmi z pełnym respektowaniem praw zawartych w Konwencji o prawach dziecka.
- w przypadku dzieci niepełnosprawnych, realizacja celów i zadań następuje ze szczególnym uwzględnieniem rodzaju ich niepełnosprawności.

Metody pracy z dziećmi

- Praca w oparciu o sytuacje codzienne
- Praca w oparciu o zabawę swobodną
- Praca w oparciu o planowane aktywności
- Praca poprzez inspirującą przestrzeń
- Praca w oparciu o budowanie relacji z rodzicami

W metodyce zwracamy uwagę na:

- **Budowanie relacji z dziećmi**
Opiekunki budują wzajemne relacje z dziećmi oparte na szacunku. Dbają o ciepłą i domową atmosferę w placówce.
- **Stołość kadry.**
Placówka stara się, żeby dziećmi zajmowały się te same osoby, ponieważ sprzyja to rozwijaniu bezpiecznych relacji.
- **Budowanie relacji z rodzicami**
Budowanie relacji i współpraca, która wspiera ciągłość opieki i zapewnia dzieciom stabilność.
- **Słuchanie i uważność na dzieci**
Komunikacja opiekunek z dziećmi to aktywne słuchanie, które przejawia się poprzez komentowanie zaobserwowanych działań dziecka, wyrażanie zainteresowania działaniami dziecka.

- **Włączanie się do zabawy/aktywności dzieci**

Opiekunowie włączają się do zabawy/aktywności dzieci, gdy dzieci tego potrzebują, lub wyłączają się, jeśli ich obecność nie jest niezbędna. Opiekunowie są w pobliżu dzieci podczas eksploracji środowiska.

- **Dostarczanie materiałów, przedmiotów i narzędzi**

Rolą opiekuna jest dostarczanie dzieciom materiałów, przedmiotów czy narzędzi, które mogą rozwijać i wzbogacać aktywność i zabawy dzieci. Nie ponagla dziecka do użycia nowych materiałów, to dziecko samo decyduje, kiedy i jak je wykorzysta.

- **Pomaganie dzieciom w zrozumieniu świata**

Opiekunki mówią na głos, jak działa to, co robią dzieci, jakie są obserwowane zależności, łączą przyczyny i skutki, pokazują dzieciom chronologię wydarzeń, przewidują wydarzenia.

Harmonogram obejmujący stałe i zmienne elementy dnia;

Czas	Działanie
6:30 – 8:20	Przychodzenie dzieci, wymiana informacji z rodzicami, pożegnanie z rodzicami, swobodna zabawa, stałe
8:20 – 9:00	Przygotowanie do śniadania, śniadanie stałe
9:00 – 9:20	Powitanie w kręgu, zabawy muzyczno-ruchowe, stałe
9:20 – 10:30	Aktywności wg. planu, wieku i potrzeb dzieci m.in.: zabawy ruchowe, zabawy wielozmysłowe, indywidualne z dziećmi, zabawy na tarasie, w eko-gaju, zmienne
10:45-11:15	I danie- zupa, stałe
11:30-13:00	Odpoczynek dzieci przy muzyce relaksacyjnej, zmienne
13:00-13:20	II danie, zmienne
13:20-14:00	Aktywności wg. planu, wieku i potrzeb dzieci m.in.: zabawy ruchowe, zabawy wielozmysłowe, indywidualne z dziećmi, zabawy na tarasie, w eko-gaju, zmienne
14:00-14:15	Podwieczorek, stałe
14:15 – 14:30	Pożegnanie w kręgu, stałe
14:30-16:30	Zabawy dowolne w kąciakach zabaw, wg. wieku i potrzeb dzieci m.in.: zabawy ruchowe, zabawy wielozmysłowe, indywidualne z dziećmi, zabawy na tarasie, w eko-gaju, zmienne Odbieranie dzieci przez rodziców, pożegnanie, rozmowy z rodzicami,

Planowane aktywności

W żłobku pracujemy w oparciu o tygodniowe plany aktywności uwzględniające okres rozwoju grupy, cele, powtarzalność, zainteresowania dzieci i działania mając na uwadze perspektywę dziecka

W instytucji znajdują się 3 strefy: strefa zabawy z wodą, strefa wody i piasku, strefa zabaw ruchowych, w salach znajdują się strefy i kąci tematyczne: konstrukcyjna, czytania, plastyczna, zabaw domowych

Wskazówki metodyczne

Każdego dnia personel stwarza dzieciom warunki do odpoczynku w placówce w dwóch formach: odpoczynek na leżaczkach lub na materacach.

Działania personelu wspierające autonomię dziecka podczas czynności higienicznych

Personel:

- opisuje czynności higieniczne, jakie wykonuje razem z dzieckiem, żeby dziecko wiedziało, co będzie się z nim działo w kontakcie z dorosłym. Informuje dziecko o zamiarze zmiany mu pieluszki i upewnia się, że dziecko rozumie jego intencje.

Personel:

- zaprasza dzieci do wspólnego nakrywania do stołu i sprzątania po posiłku;
- daje dzieciom tyle czasu na posiłek, ile potrzebują.

Sposoby nawiązywania relacji z dziećmi dające im poczucie bezpieczeństwa

Personel:

- często znajduje się w fizycznej bliskości dzieci, siedząc obok nich na ich poziomie, np. na podłodze lub przy stole;
- odzwierciedla emocje dzieci, ich radość i entuzjazm oraz inne emocje. Stara się utrzymać pozytywne emocje w kontakcie z dziećmi, żartuje z nimi, uśmiecha się i śmieje, reaguje na interakcje z dziećmi w ciepły sposób;
- jest uważny na trudne momenty dzieci (zmęczenie, przestymulowanie) i wspiera je, aranżując zmiany w otoczeniu, dostosowując ton głosu i styl interakcji do sytuacji;
- pozwala dzieciom się przytulać i utrzymywać fizyczną bliskość w odpowiedzi na werbalne lub niewerbalne intencje dzieci.
- swobodnie dołącza do zabawy i aktywności z dziećmi lub oddala się, gdy dzieci go nie potrzebują;
- pozwala dzieciom na popełnianie błędów i zachęca do samodzielnego ich naprawiania/rozwiązywania problemów, jeżeli są na to gotowe;
- akceptuje wyrażanie emocji przez dzieci;

- okazuje szacunek dzieciom, wyrażając to również poprzez formy grzecznościowe: „dziękuję ci”, „proszę”.
- uprzedza dziecko o działaniu, które będzie podejmowane z jego udziałem (np. zmiana pieluchy lub wycieranie nosa lub buzi), i czeka na jego odpowiedź (werbalną lub niewerbalną), żeby mieć pewność, że dziecko rozumie sytuację;
- przypomina dzieciom korzystając z obrazkowego ramowego planu dnia co będzie w następnym punkcie w planie dnia.

Działania personelu rozwijające u dzieci poczucie przynależności do grupy oraz zainteresowanie innymi

Personel:

- aranżuje przestrzeń tak, żeby dzieci mogły widzieć, co robią inni, m.in. poprzez podział sali na kilka stref wyposażonych w zróżnicowane zabawki i materiały czy możliwość przekształcania sali w odpowiedzi na aktualne zainteresowania dzieci;
- celebruje rytuały codziennego przywitania i pożegnania; wspólnie realizowany plan dnia, z powtarzającymi się zabawami integrującymi dzieci;
- modeluje społeczne interakcje podczas zabaw z dziećmi, w których uczestniczy;
- wykorzystuje wiedzę o zainteresowaniach i temperamencie dzieci do angażowania ich we wspólne zabawy.

Przykładowe działania personelu wspierające rozwój autonomii dzieci

Personel:

- umożliwia dzieciom podejmowanie różnych ról (np. poprzez wyznaczanie w najstarszej grupie dyżurnego pomagającego w rozdawaniu sztuczków);
- zostawia dziecku czas na samodzielne wykonanie jakiejś czynności, np. przy ubieraniu się, sprzątaniu, łączeniu puzzli lub aranżacji miejsca zabawy;
- stwarza dzieciom możliwości pomagania innym dzieciom;
- wspiera samodzielne rozwiązywanie konfliktów między dziećmi i udziela wsparcia w rozwiązywaniu konfliktów, jeśli same nie potrafią znaleźć rozwiązania problemu
- umożliwia dzieciom podejmowanie decyzji i wybieranie zgodnie z ich możliwościami rozwojowymi.

Działania personelu wspierające współpracę i komunikację dzieci w grupie

- **Personel:**
 - daje dzieciom wskazówki, jak ze sobą współpracować (np.: „Najpierw on, potem ty”);
- pozostaje w pobliżu, gdy dzieci decydują, z kim chcą się bawić;
- podpowiada dziecku, jak może się zachować w konkretnej sytuacji, a nie mówi, czego ma nie robić (koncentruje się na pozytywnych komunikatach korygujących);
- wprowadza zasady funkcjonowania dzieci w grupie i wyjaśnia ich znaczenie.

Działania personelu wspierające celebrowanie świąt i innych ważnych wydarzeń

Celebrowanie dotyczy spraw bliskich najmłodszym dzieciom,

- **Urodziny** - personel ustala z rodzicami i wprowadza prosty zwyczaj/rytuał świętowania w grupie urodzin, taki sam dla każdego dziecka);
- **Piknik Rodzinny** – w Dzień Rodziny;
- **Dzień Babci i Dziadka,**
- **Dzień Ciasteczkowy**
- **Gwiazdka**

- **Personel:**
uzgadnia celebrowanie świąt o znaczeniu kulturowym czy religijnym z rodzicami

- respektuje prawo dziecka do odmowy lub rezygnacji ze świętowania lub z fragmentu rytuału (np. przytulenia przez inne dzieci).

Wskazówki metodyczne dla personelu sprzyjające poznawaniu i doświadczaniu otaczającego świata przez dzieci

- umożliwianie dzieciom zabawy w kąciakach tematycznych uzupełnianych regularnie nowymi materiałami, zabawkami, przedmiotami, zgodnie ze zmieniającymi się zainteresowaniami dzieci i ich aktualnymi potrzebami;
- rozwijanie zainteresowań dzieci przez dzielenie się pomysłami i pokazywanie nowych zastosowań istniejących materiałów, zabawek i pomocy edukacyjnych;
- dostosowanie czasu trwania zabaw do możliwości dzieci (zabawy trwają tak długo, jak długo dzieci są nimi zainteresowane);
- dostosowanie tematyki inicjowanych przez personel zabaw do aktualnych zainteresowań dzieci;
- zapewnianie dzieciom dostępu do materiałów wzbudzających ich ciekawość, do przedmiotów codziennego użytku oraz materiałów pochodzących z natury;
- umożliwianie dzieciom eksplorowania najbliższego otoczenia placówki i obserwowania zmian zachodzących w przyrodzie.

Wskazówki metodyczne dla personelu, wspierające u dzieci myślenie przyczynowo-skutkowe

- opisywanie tego, co dziecko robi, co się dzieje z badanymi przez nie przedmiotami, materiałami;
- uruchamianie umiejętności skupienia na działaniu i przewidywania jego skutków (np.: „Pchnąłeś piłkę. Teraz turla się po podłodze. Ciekawe, gdzie się zatrzyma?”);

- wykorzystywanie czynności dnia codziennego (takich jak: ubieranie, jedzenie, higiena) lub tworzenie sytuacji edukacyjnych, w których dziecko może: manipulować przedmiotami, materiałami;
- podejmować czynności odwracalne i nieodwracalne; robić doświadczenia; próbować nowych rozwiązań i sprawdzać ich skuteczność.

Wskazówki metodyczne dla personelu, wspierające u dzieci umiejętność obserwacji i doświadczania otaczającego świata

- obserwowanie razem z dzieckiem lub dziećmi zjawisk, które przyciągają ich uwagę, i komentowanie tego (np.: „Widzę, że kapie woda z kranu, zakręczę go mocniej”; „Słyszę, że stukasz grzechotką w stół. To głośny dźwięk. Ja stukam grzechotką w dywan. To cichy dźwięk”);
- okazywanie zaciekawienia i swojego zaangażowania w badanie, modelowanie postawy ciekawości, dociekliwości, zaangażowania w swoje działanie;
- pomaganie w rozumieniu tego, co dzieci robią i obserwują, przez opisywanie i wyjaśnianie;
- zachęcanie do eksplorowania natury i terenu na zewnątrz budynku, stwarzanie możliwości swobodnej zabawy oraz opisywanie tego, co dzieci robią.

Wskazówki metodyczne dla personelu, wspierające u dzieci używanie określeń dla cech przedmiotów

- określanie i nazywanie cech przedmiotów używanych przez dzieci (dotyczących np. koloru, kształtu, faktury);
- określanie relacji między przedmiotami (np.: dużo–mało; blisko–daleko, ciepłe–zimne) w sytuacjach codziennych, swobodnej zabawy i zajęciach kierowanych przez siebie;
- dawanie dzieciom możliwości wyboru między różnymi produktami do jedzenia podczas posiłku i opisywanie różnic między nimi;
- określanie i porównywanie przedmiotów w otoczeniu (np.: duży–mały, większy–mniejszy).

Wskazówki metodyczne dla personelu, wspierające u dzieci używanie określeń przestrzennych

- używanie w codziennych kontaktach z dziećmi takich słów, jak: góra, dół, przód, tył, lewo, prawo, nad, pod, obok, wewnątrz, zewnątrz, przed, za, obok, między, wyżej, niżej, w górze, na dole, daleko, blisko, wysoko, nisko;
- opisywanie swoich czynności i aktywności dzieci i umiejscawianie tych działań w przestrzeni („Postawiłam kubeczki do picia na tacy. Widzę, że posadziłeś misia na krześle, a zajączka na podłodze. Chcesz, żeby zając siedział wyżej?”).

Wskazówki metodyczne dla personelu, wspierające u dzieci rozwój gotowości i umiejętności porozumiewania się,

- komunikowanie się w sposób zrozumiały dla dziecka;
- inicjowanie kontaktu werbalnego i niewerbalnego;
- używanie pytań otwartych i rozszerzających lub inicjujących rozmowę w sposób budzący zainteresowanie albo działanie dziecka;
- stosowanie różnorodnych form wypowiedzi (pytania, zdania twierdzące, wykrzyknikowe itd.);
- towarzyszenie dzieciom w zabawach i częste komentowanie, co one robią;
- dopytywanie dzieci o ich potrzeby w czasie codziennych czynności, takich jak toaleta czy jedzenie;
- kierowanie wzroku i postawy ciała w kierunku dziecka, które coś mówi;
- zadawanie pytań rozszerzających i komentowanie w sposób zachęcający do dalszej wypowiedzi („Co się stało? Uderzyłeś się? Gdzie?”);
- wykorzystywanie słów z różnych kategorii (np.: przedmioty, działania, uczucia, funkcje);
- rozwijanie interakcji dotyczących wspólnego doświadczenia lub zdarzeń z życia dziecka (np.: „Pamiętasz, jak na spacerze widzieliśmy wiewiórkę?”; „Wiem, że w domu masz psa. Co on robi, jak przychodzisz do domu? Hau-hau?”);
- nazywanie, opisywanie tego, co robi dziecko, z użyciem nowych słów (pytanie: „Czy ten kalafior ci smakuje? zamiast: „Mniam-mniam?”);
- rozwijanie języka i słownictwa dzieci za pomocą określeń opisujących dane zjawisko, sytuację czy przedmiot i łączenia ich ze słowami, które dziecko zna;
- wypowiadanie się pełnymi zdaniami, unikanie infantylizowania;
- mówienie w pierwszej osobie („Teraz pokażę ci tę nową układankę”).
- utrzymywanie konwersacji z dzieckiem przez wymianę: słuchanie–mówienie–słuchanie;
- wykorzystywanie każdej sytuacji w ciągu dnia do prowadzenia rozmów z dziećmi (niezależnie od tego, czy jest to zabawa kierowana, czy posiłek, czy mycie rąk, ubieranie się przed spacerem itp.);

- angażowanie dziecka w słowną interakcję opartą zarówno na wspólnie dzielonym doświadczeniu, jak i osobistych doświadczeniach dziecka;
- stwarzanie sytuacji, w których dzieci mogą bawić się ze sobą i rozmawiać o tym, co robią;
- wspieranie komunikowania się dzieci ze sobą i z personelem (np. poprzez zabawy w telefon, w przyjęcie, w dom);
- rozmawianie z dziećmi na temat tego, co jest aktualnie przedmiotem ich uwagi;
- dawanie wskazówek dzieciom ułatwiających komunikację („Możesz powiedzieć, żeby...”; „Możesz zapytać o...”);
- wprowadzenie i kultywowanie zwyczaju codziennego czytania o określonej porze, codziennych zabaw ze śpiewem;
- wykorzystywanie rymowanek, piosenek do rozpoczynania, trwania i kończenia jakiejś czynności (np. piosenka na powitanie);
- opowiadanie dzieciom książek z obrazkami i dbanie o to, żeby dzieci mogły aktywnie w tym uczestniczyć, dotykając ich, komentując treść.

Wskazówki metodyczne dla personelu, wspierające u dzieci rozwój gotowości i umiejętności porozumiewania się, uwzględniające: mówienie do dzieci

- komunikowanie się w sposób zrozumiały dla dziecka;
- inicjowanie kontaktu werbalnego i niewerbalnego;
- używanie pytań otwartych i rozszerzających lub inicjujących rozmowę w sposób budzący zainteresowanie albo działanie dziecka;
- stosowanie różnorodnych form wypowiedzi (pytania, zdania twierdzące, wykrzyknikowe itd.);
- towarzyszenie dzieciom w zabawach i częste komentowanie, co one robią;
- dopytywanie dzieci o ich potrzeby w czasie codziennych czynności, takich jak toaleta czy jedzenie;
- kierowanie wzroku i postawy ciała w kierunku dziecka, które coś mówi;
- zadawanie pytań rozszerzających i komentowanie w sposób zachęcający do dalszej wypowiedzi („Co się stało? Uderzyłeś się? Gdzie?”);
- wykorzystywanie słów z różnych kategorii (np.: przedmioty, działania, uczucia, funkcje);
- rozwijanie interakcji dotyczących wspólnego doświadczenia lub zdarzeń z życia dziecka (np.: „Pamiętasz, jak na spacerze widzieliśmy wiewiórkę?”; „Wiem, że w domu masz psa. Co on robi, jak przychodzisz do domu? Hau-hau?”);
- nazywanie, opisywanie tego, co robi dziecko, z użyciem nowych słów (pytanie: „Czy ten kalafior ci smakuje? zamiast: „Mniam-mniam?”);

- rozwijanie języka i słownictwa dzieci za pomocą określeń opisujących dane zjawisko, sytuację czy przedmiot i łączenia ich ze słowami, które dziecko zna;
- wypowiadanie się pełnymi zdaniami, unikanie infantylizowania;
- mówienie w pierwszej osobie („Teraz pokażę ci tę nową układankę”).
- stwarzanie sytuacji, w których dzieci mogą bawić się ze sobą i rozmawiać o tym, co robią;
- wspieranie komunikowania się dzieci ze sobą i z personelem (np. poprzez zabawy w telefon, w przyjęcie, w dom);
- rozmawianie z dziećmi na temat tego, co jest aktualnie przedmiotem ich uwagi;
- dawanie wskazówek dzieciom ułatwiających komunikację („Możesz powiedzieć, żeby...”; „Możesz zapytać o...”);
- wprowadzenie i kultywowanie zwyczaju codziennego czytania o określonej porze, codziennych zabaw ze śpiewem;
- wykorzystywanie rymowanek, piosenek do rozpoczynania, trwania i kończenia jakiejś czynności (np. piosenka na powitanie);
- opowiadanie dzieciom książek z obrazkami i dbanie o to, żeby dzieci mogły aktywnie w tym uczestniczyć, dotykając ich, komentując treść.

Wskazówki metodyczne dla personelu, które wspierają rozwój fizyczny dzieci, uwzględniające: rozwój sprawności dzieci w zakresie małej motoryki

- zapewnienie dostępności materiałów i przedmiotów umożliwiających dzieciom rozwijanie sprawności motoryki małej;
- stwarzanie sytuacji, w których dzieci mogą ćwiczyć sprawność rąk i palców, w tym np.: zginać, rolować, rozpląszczać miękkie masy, trzymać małe przedmioty, doskonaląc chwyt, drzeć papier; umożliwianie dzieciom zamykania, otwierania, zakręcania i odkręcania pojemników, wkładania i wyjmowania małych przedmiotów; rozwój percepcji zmysłowej dzieci
- umożliwianie dzieciom codziennego kontaktu z materiałami angażującymi zmysły: czucie, smak, zapach, wzrok, słuch, poczucie ułożenia ciała i równowagę; zapewnianie w ciągu dnia różnorodnych aktywności sensorycznych, dostosowanych do potrzeb dzieci i ich możliwości (uwaga: planowanie doświadczeń sensorycznych powinno zagwarantować dzieciom czas na zaangażowanie się i zabawę z innymi dziećmi);
- stwarzanie niemowlakom możliwości samodzielnego badania różnorodnych obiektów i swojego ciała – własnych rąk i nóg oraz twarzy;
- rozwój sprawności dzieci w zakresie dużej motoryki

- wspieranie niemowlaków w nauce kontrolowania ruchów ciała i nauce stania, chodzenia na czworakach i chodzenia w pionie;
- umożliwianie niemowlakom eksplorowania przestrzeni przez przenoszenie ich w różne miejsca, w których czekają nowe wyzwania, np. dążenie do interesujących przedmiotów;
- bawienie się z dziećmi w zabawy ruchowe, podążanie za tym, co robią dzieci (np. turlanie się, chodzenie na czworakach);
- stwarzanie dzieciom warunków do podejmowania nowych wyzwań związanych z przemieszczaniem się i uczeniem nowych umiejętności motorycznych;
- umożliwianie dzieciom wielokrotnego powtarzania i ćwiczenia konkretnych umiejętności ruchowych tak długo, jak długo są tym zainteresowane; wykorzystywanie sytuacji codziennych do ćwiczenia koordynacji wzrokowo-ruchowej, np. podczas jedzenia, ubierania się i innych czynności.

Lista aktywności personelu, wspierających rozwój sprawności fizycznej dzieci i angażowanie zmysłów, w tym:

Zabawy angażujące zmysły wzroku, słuchu, węchu, dotyku, smaku

- Opiekun inicjuje i proponuje dzieciom aktywności, takie jak:
ścieżki sensoryczne – chodzenie na bosaka po trawie, piasku;
zabawy wodą, błotem, piaskiem;
- malowanie rękami;
- słuchanie i wydawanie dźwięków;
- wąchanie naturalnych zapachów (warzyw, owoców, ziół, kwiatów);
- testowanie smaków;
- zabawy „koszykiem skarbów”;

Zabawy wspierające rozwój motoryki małej

Opiekun inicjuje i proponuje dzieciom aktywności, takie jak:

- zabawa klockami;
- wkładanie i wyjmowanie elementów z pojemników;
- wlewanie, przelewanie i wylewanie wody; przesypywanie kaszy za pomocą różnych narzędzi;
- zabawy papierem: chwytanie, darcie, składanie;
- malowanie farbami (palcami, pędzlami, stemplami);
- zabawa masami sensorycznymi (ciastoliną, plasteliną), lepienie, wałkowanie, krojenie, rwanie, łączenie;
- przyczepianie, odczepianie, zapinanie, odpinanie;
- włączanie przycisków;

Ćwiczenie koordynacji wzrokowo-ruchowej i równowagi

Opiekun inicjuje i proponuje dzieciom aktywności, takie jak:

- wspinanie się na kanapę z wykorzystaniem poduszek, krzesełek, mocnych pudeł; •
- chodzenie po śladzie;
- samodzielne jedzenie;
- malowanie;
- mycie rąk;
- ubieranie się (wkładanie i zdejmowanie prostych elementów garderoby);
- sprząatanie zabawek do pudeł;
- zabawy piłką: rzucanie, łapanie, turlanie;

Zabawy wspierające czucie głębokie oraz kształtujące schemat własnego ciała Opiekun inicjuje i proponuje dzieciom zabawy, takie jak:

- turlanie się;
- huśtanie się;
- przeciskanie się przez tunel; otulanie się kocem; masowanie; naśladowanie ruchu; oglądanie się w lustrze; zabawy „paluszkowe”

Wskazówki metodyczne dla personelu, dotyczące twórczej ekspresji dzieci oraz niezbędne warunki umożliwiające dzieciom działania twórcze i dostęp do wytworów kultury

- zapewnienie dostępu do materiałów umożliwiających dzieciom kreatywne działanie;
- stworzenie bezpiecznej atmosfery, bez oceniania, zapewnienie swobody działania oraz czasu potrzebnego na angażowanie się dzieci we własnym tempie i zakresie;
- docenienie procesu twórczego, a nie jakości efektu;
- wspieranie i nadawanie wartości samemu działaniu tworzenia;
- nazywanie tego, co dzieci robią, bez poprawiania ich i oceniania;
- zapewnienie dzieciom czasu i miejsca na działania kreatywne w ciągu całego dnia;
- stwarzanie dzieciom okazji do ekspresji twórczej, m.in. w formie tańca, śpiewu, manipulacji materiałami plastycznymi, wydawania dźwięków;
- aranżowanie działań artystycznych nawet dla małej grupki dzieci lub pojedynczego dziecka, bez konieczności angażowania całej grupy w to samo działanie;
- dostarczanie dzieciom okazji obcowania ze sztuką (rzeźbą, malarstwem, rysunkami) o wysokiej jakości artystycznej;
- zapewnianie dzieciom kontaktu z muzyką wysokiej jakości, zarówno jeśli chodzi o jakość odtwarzania, jak i repertuar;
- zapewnianie dzieciom dostępu do książek z szatą graficzną wysokiej jakości oraz do albumów ze zdjęciami;

- organizowanie dzieciom rysowania i malowania na poziomych i pionowych dużych płaszczyznach (wielkości co najmniej A3) na wysokości ich wzroku;
- organizowanie warunków do aktywności twórczej na zewnątrz budynku – w naturze.

Lista działań personelu zachęcających dzieci do wyrażania twórczej ekspresji w różnych formach

- sfera muzyczna: śpiewanie, granie, wytwarzanie dźwięków, w tym z wykorzystaniem głosu i dźwięków generowanych przez przedmioty, zjawiska, ciało, powtarzanie, modyfikowanie i tworzenie melodii, słuchanie dźwięków naturalnych i wytworzonych, słuchanie muzyki, piosenek;
- sfera plastyczna: malowanie, barwienie, rysowanie, stemplowanie, cięcie, darcie, naklejanie, komponowanie obrazów na dużych i małych przestrzeniach, komponowanie w przestrzeni trójwymiarowej, układanie, dekorowanie z wykorzystaniem różnorodnych materiałów;
- sfera ruchowa: ruch swobodny i spontaniczny, taniec swobodny, naśladowanie ruchów, tworzenie ruchów z wykorzystaniem swojego ciała i z rekwizytów, taniec do muzyki;
- sfera słowna: spontaniczne i swobodne zabawy własnym głosem, tworzenie własnych słów, wydawanie dźwięków naśladowczych, zmiana głosu, tworzenie rymów, mówienie wierszyków, zmienianie słów w znanych dziecku wierszykach;
- łączenie różnych rodzajów ekspresji: ruch swobodny do muzyki z wokalizą dziecka oraz jednoczesnym malowaniem wodą na chodniku (tworzeniem swobodnych linii); wykorzystywania różnorodnych materiałów
- Zachęcanie dzieci do używania różnorodnych materiałów, takich jak: woda, piasek, błoto, trawa, liście, kamienie, zioła, warzywa, owoce, instrumenty, przedmioty wydające dźwięki, ubrania, materiały tekstylne, papier, przedmioty codziennego użytku;
- poznawania różnych wytworów kultury, zapoznajanie dzieci z różnymi wytworami kultury poprzez: teatrzyki w wykonaniu opiekunów, rodziców lub zaproszonych artystów; słuchanie muzyki na żywo; słuchanie muzyki klasycznej; prezentowanie reprodukcji malarstwa lub rzeźby; czytanie i oglądanie książek i albumów o wysokich walorach artystycznych (graficznie i językowo).
- zaplanowanie co najmniej jednego wyjścia na zewnątrz każdego dnia – niezależnie od pory roku (zapewniając przy tym ubiór adekwatny do warunków atmosferycznych);
- w miesiącach letnich wydłużenie czasu pobytu na dworze, z uwzględnieniem przerw podczas największego upału;
- rezygnacja z wyjścia jedynie w ekstremalnych warunkach (np. burza, ulewa, ekstremalna temperatura, bardzo zła jakość powietrza);
- zapewnienie bezpiecznej i atrakcyjnej przestrzeni do zabaw na zewnątrz–ogrodzonego, wyposażonego w sprzęt zabawowy i roślinność placu zabaw, ewentualnie korzystanie z pobliskiego parku;

- uwzględnienie w planie zarówno swobodnych zabaw ruchowych, jak i organizowanych zabaw (gier sportowych, zabaw z elementami edukacyjnymi);
- zadbanie o odpowiednie nawodnienie dzieci – zapewnienie dzieciom stałego dostępu do wody pitnej;

Konwencja Praw Dziecka

Personel pracuje w oparciu o Konwencję Praw Dziecka.

W kontaktach z dziećmi:

- zwraca się do wszystkich dzieci z takim samym szacunkiem i życzliwością
- ; unika porównywania dzieci, stawia każdemu indywidualne, dostosowane do jego możliwości wymagania;
- równo rozdziela uwagę i czas poświęcany poszczególnym dzieciom, nie faworyzuje ani nie pomija nikogo;
- dba, by wszystkie dzieci miały równy dostęp do zabawek, pomocy dydaktycznych, sprzętu itp.;
- reaguje na wszelkie przejawy dyskryminacji wśród dzieci (np. wykluczanie z zabawy, przezywanie), konsekwentnie je wyjaśnia i im przeciwdziała.

W organizacji zajęć i przestrzeni:

- zajęcia są planowane tak, by wszystkie dzieci mogły w nich aktywnie uczestniczyć, niezależnie od pochodzenia, płci, sprawności itp.;
- pomoce dydaktyczne, książki, dekoracje przedstawiają różnorodność (np. pokazują osoby różnych ras, kultur, o różnej sprawności);
- organizowane są zajęcia i zabawy, które oswajają dzieci z różnorodnością i uczą szacunku wobec odmienności (np. zabawy o tradycjach innych kultur, spotkania z osobami z niepełnosprawnościami);
- personel unika stereotypowych podziałów (np. na zabawy „dla chłopców” i „dla dziewczynek”).

We współpracy z rodzicami personel:

- okazuje szacunek wobec różnorodności rodzin dzieci (np. różne struktury rodzinne, pochodzenie etniczne, status ekonomiczny);
- przekazuje informacje dla rodziców w sposób zrozumiały, z uwzględnieniem ewentualnych barier językowych;
- reaguje na wszelkie przejawy dyskryminacji ze strony rodziców, wyjaśnia politykę równego traktowania obowiązującą w instytucji opieki.
- w codziennych sytuacjach (w szczególności toaleta, posiłki, odpoczynek) dostosowuje swoje działania do potrzeb i możliwości dzieci;
- planuje zajęcia i zabawy z uwzględnieniem wieku, potrzeb rozwojowych i zainteresowań dzieci;

- dostosowuje tempo i formę zajęć do możliwości dzieci, nie forsuje realizacji planu kosztem dobrostanu dzieci;
- reaguje na indywidualne potrzeby dzieci (np. potrzeba snu, jedzenia, bliskości), nie trzyma się sztywno harmonogramu;
- dba o bezpieczne i stymulujące środowisko, dostosowane do wieku, potrzeb i możliwości rozwojowych dzieci;
- w sytuacjach konfliktowych między dziećmi kieruje się dobrem każdego z nich, nie stosuje kar.
- traktuje rodziców jako partnerów w opiece nad dzieckiem, regularnie się z nimi komunikuje;
- w przypadku rozbieżności zdań stara się wypracować rozwiązania, które będą najlepsze dla dziecka;
- z rozważą podchodzi do prośb rodziców, które mogą nie być zgodne z interesem dziecka (np. zostawienie chorego dziecka w placówce).

W decyzjach administracyjnych:

- przy tworzeniu budżetu instytucji priorytetowo traktowane są wydatki bezpośrednio wpływające na jakość opieki nad dziećmi;
- w procesie rekrutacji personelu kluczowym kryterium są kompetencje i postawa wobec dzieci;
- harmonogram pracy personelu jest układany tak, by zapewnić dzieciom poczucie bezpieczeństwa i stałości personelu.

Przy rekrutacji dziecka do instytucji:

- rodzice otrzymują pełną informację o misji, wartościach, programie i funkcjonowaniu instytucji opieki;
- personel zbiera od rodziców szczegółowe informacje o dziecku, jego przyzwyczajeniach, potrzebach, wyzwaniach rozwojowych itp.;
- wspólnie z rodzicami ustalany jest plan adaptacji dziecka do instytucji, z poszanowaniem tempa i stylu przystosowywania się dziecka;
- rodzice są informowani o przysługujących im prawach (np. do informacji, do wyrażania opinii, do składania skarg) oraz o oczekiwaniach instytucji wobec nich.

W codziennej komunikacji i współpracy:

- personel regularnie informuje rodziców o postępach, sukcesach i ewentualnych trudnościach dziecka, używając zrozumiałego, pozbawionego żargonu języka; rodzice są zachęceni do dzielenia się swoimi obserwacjami, opiniami i sugestiami dotyczącymi funkcjonowania dziecka i pracy instytucji opieki;
- wszelkie decyzje dotyczące dziecka (np. dotyczące diety, odpoczynku) są podejmowane w porozumieniu z rodzicami, z poszanowaniem ich zdania (o ile nie zagraża to dobru dziecka);

- personel oferuje rodzicom porady i wskazówki wspierające rozwój i wychowanie dziecka, ale czyni to z szacunkiem wobec ich autonomii i bez narzucania swojego zdania.

W rozwiązywaniu problemów i konfliktów:

- wszelkie problemy (np. dotyczące zachowania dziecka, nieporozumień z personelem) są niezwłocznie i otwarcie komunikowane rodzicom;
- personel wraz z rodzicami szuka przyczyn problemów i możliwych rozwiązań, doceniając wiedzę rodziców o ich dziecku;
- w przypadku konfliktu między rodzicami a personelem osoba kierująca instytucją działa jako mediator, dbając o wysłuchanie obu stron i wypracowanie rozwiązania służącego przede wszystkim dobru dziecka;
- instytucja opieki wspiera rodziców w uzyskaniu dostępu do zewnętrznego wsparcia (np. psychologa, mediatora), jeśli jest to potrzebne do rozwiązania problemu

Planowanie i realizacja planów opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnych (OWE)

- Plany bazują na aktualnej wiedzy na temat rozwoju dziecka i uwzględniają wszystkie sfery rozwoju (fizyczną, poznawczą, emocjonalną, społeczną).
- Plany są dostosowane do wieku, potrzeb i możliwości dzieci, przewidują zarówno działania wspólne dla całej grupy, jak i indywidualizację pracy z każdym dzieckiem.
- Codzienne aktywności (zabawy, zajęcia, czynności pielęgnacyjne itp.) są planowane i realizowane w taki sposób, by maksymalizować szanse rozwojowe dzieci.
- Rozwój dzieci jest regularnie monitorowany i dokumentowany, a Plany OWE są modyfikowane na podstawie zebranych informacji.

Organizacja przestrzeni i wyposażenia

- Przestrzeń instytucji opieki jest zaaranżowana w sposób bezpieczny, estetyczny i stymulujący dla dzieci.
- Dzieci mają dostęp do różnorodnych pomocy edukacyjnych, zabawek, książek itp., adekwatnych do ich etapu rozwoju i zainteresowań.
- Przestrzeń i wyposażenie są regularnie adaptowane do zmieniających się potrzeb i możliwości dzieci.
- Instytucja opieki dysponuje niezbędnymi materiałami i pomocami do wspomagania rozwoju dzieci o specjalnych potrzebach (takich jak np. pomoce dla dzieci z deficytami sensorycznymi).
- stara się zrozumieć, co dziecko komunikuje poprzez swoje zachowanie (np. płacz może oznaczać głód, zmęczenie, ból, tęsknotę za rodzicem; odwracanie głowy – niechęć do jedzenia lub interakcji; uśmiech, wokalizacje – zadowolenie, chęć zabawy);
- bierze pod uwagę kontekst sytuacyjny oraz wiedzę o dziecku (np. jego temperament, przyzwyczajenia, wcześniejsze doświadczenia);

- w razie wątpliwości co do interpretacji zachowania dziecka konsultuje się z innymi opiekunami, specjalistami, rodzicami;
- dokumentuje istotne obserwacje dotyczące sposobów komunikowania się poszczególnych dzieci (w dziennikach obserwacji, kartach rozwoju);
- zawsze reaguje na sygnały wysyłane przez dziecko, pokazując mu, że jest ono ważne i słyszane (np. przez kontakt wzrokowy, uśmiech, gest, słowo);
- dostosowuje swoją reakcję do rodzaju komunikatu i potrzeb dziecka (np. przytula, gdy dziecko płacze; podaje zabawkę, o którą prosi; odsuwa na bok jedzenie, gdy odwraca od niego głowę);
- nazywa słowami emocje i potrzeby wyrażane przez dziecko (np.: „Widzę, że jesteś smutny, bo mama wyszła”; „Chcesz tę czerwoną piłkę, o proszę”);
- w przypadku konfliktów między dziećmi daje każdemu z nich możliwość „wypowiedzenia się” w swojej sprawie na miarę swoich możliwości, nie bagatelizując perspektywy żadnego z nich;
- włącza dzieci w podejmowanie prostych decyzji, dając im możliwość wyboru (np.: „Chcesz bawić się klockami czy układać puzzle?”);
- szanuje decyzje dziecka, nawet jeśli są niezgodne z preferencjami dorosłego, o ile nie zagrażają bezpieczeństwu lub zdrowiu dziecka, np. brak zainteresowania zabawą inicjowaną przez dorosłego;
- dostosowuje komunikację do poziomu rozwojowego dziecka.

We współpracy z rodzicami personel:

- rozmawia z rodzicami o sposobach komunikacji ich dziecka, typowych dla niego reakcjach, preferencjach;
- informuje rodziców o zaobserwowanych u dziecka postępach lub trudnościach w zakresie komunikacji;
- zachęca rodziców do stwarzania dziecku w domu przestrzeni do swobodnej ekspresji, uważnego słuchania, adekwatnego reagowania na komunikaty dziecka;
- w razie zauważenia niepokojących symptomów w rozwoju mowy lub komunikacji dziecka wspiera rodziców poprzez propozycję działań, które mogą podjąć, np. poprzez wskazanie miejsc w najbliższej okolicy zapewniających wsparcie logopedyczne

Instytucja opieki ma stworzoną i realizuje politykę ochrony dzieci

Ochrona dzieci przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdy lub zaniedbania, złego traktowania lub wyzysku, w tym wykorzystywania w celach seksualnych.

- Ma jasną politykę „zero tolerancji” dla przemocy.
- Ma stworzone i wdrożone procedury zapobiegania, rozpoznawania i reagowania na przemoc.

- Ma opracowany i wdrożony kodeks etyczny, który jasno określa zasady postępowania personelu z dziećmi, w tym absolutny zakaz stosowania jakichkolwiek form przemocy.
- Zapewnia personelowi regularne szkolenia z zakresu ochrony dzieci przed przemocą.
- Ma procedury reagowania na wszelkie sygnały mogące świadczyć o występowaniu przemocy wobec dziecka.
- Personel jest wyczulony na potencjalne oznaki doświadczania przez dziecko przemocy, takie jak: zmiany w zachowaniu, smutek, lęk, agresja, wycofanie, urazy fizyczne.
- W przypadku zaobserwowania lub uzyskania informacji o przemocy wobec dziecka personel natychmiast zapewnia dziecku bezpieczeństwo i wsparcie, a osoba kierująca instytucją jest niezwłocznie informowana o sytuacji i podejmuje decyzje o dalszych krokach, w tym o powiadomieniu odpowiednich służb (policja, pomoc społeczna, sąd rodzinny).
- Instytucja opieki ściśle współpracuje z tymi służbami w procesie wyjaśniania sprawy i pomocy dziecku i rodzinie.

BURMISTRZ

WALDEMAR STUPAŁKOWSKI